

Til: Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Vår ref.:
[Vår ref]

Deres ref.:
[Deres ref]

Dato:
22.03.2019

Innspill til scenekunststrategi

Kulturtanken har det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS), og samarbeider med DKS-partnere i fylkeskommuner og kommuner, på skoler og i kunst- og kulturinstitusjoner om å formidle kunst og kultur av høy kvalitet til alle barn som vokser opp i Norge, uavhengig av nasjonalitet, geografi, økonomi og sosial bakgrunn. Innspillene til scenekunststrategi i dette dokumentet reflekterer Kulturtankens ståsted hvor scenekunstheltet først og fremst sees i et DKS-perspektiv. De reflekterer også innspill vi har fått fra våre samarbeidspartnere innenfor DKS-apparatet i fylkes- og direktekommuner.

- *Hva bidrar til å fremme produksjon og formidling i scenekunstheltet? Gi eksempler.*

Som formidlingsarena for scenekunst til barn og unge har DKS et enormt potensial. Samtlige elever i grunnskole og videregående skole utgjør en stor publikumsmasse som skaper et stort behov for gode produksjoner. Fagprodusentene i DKS har god kompetanse på - og lang erfaring med - hva som skal til for at kunstformidling skal fungere i skolen. I samarbeid med scenekunstnere som selv har ansvar for å utvikle det kunstneriske er DKS en sentral aktør i å øke tilfanget av scenekunstproduksjoner av høy kvalitet som potensielt kan nå svært mange barn og unge. Slik bidrar DKS som nasjonal ordning også til økt profesjonalisering av scenekunstheltet. Samarbeid med statlige regionale og nasjonale scenekunstinstitusjoner samt med profesjonelle aktører i det frie feltet bidrar til å øke publikumstilfanget til scenekunstproduksjoner når forestillingene gjøres tilgjengelig for DKS i tillegg til det regulære teaterpublikumet, eller omvendt, at forestillinger produsert med tanke på DKS også kan vises på andre scenekunstarenaer.

- *Har du eksempler på vellykkede prosjekter eller tiltak som har fremmet nye typer samarbeid og økt visning av scenekunst?*

- ASSITEJ – Association Internationale du Theatre pour l'Enfance et la Jeunesse er en internasjonal sammenslutning med nasjonale sentre i ca. 80 land som arbeider for å fremme barn og unges rett til å oppleve god scenekunst. ASSITEJ Norge arrangerer årlig SAND-festivalen i Kristiansand, som i 2019 er vertskap for den prestisjetunge internasjonale eventen ASSITEJ Artistic Gathering, populært referert til som "OL i barneteater". I den forbindelse har ASSITEJ Norge inngått et samarbeid med kommuner og fylkeskommunen slik at 4000 barn på skoler (gjennom DKS) og i barnehager i området vil få se forestillinger og delta på aktiviteter under festivalen.
- Scenekunstbruket er en viktig aktør for utviklingen av det frie scenekunstheltet rettet mot barn og unge. De bidrar til å øke kvalitet og profesjonalitet gjennom sin kompetanse og sine samarbeid med ulike aktører og nettverk, gjennom støtteordninger og bidrag til utvikling av nye produksjoner, samt gjennom visningsarenaen Showbox. For tiden er alle fylkeskommunene medlem i Scenekunstbruket (men ingen direktekommuner). De som er medlem av Scenekunstbruket nyter godt av en arrangørstøtteordning som gir refusjon av deler av utgiftene ved bestilling av produksjoner fra Scenekunstbrukets repertoarbank. Produksjonene som inngår i repertoarbanken er kvalitetssikret av et kunstnerisk råd. Arrangørstøtteordningen gjør det økonomisk overkommelig å hente inn større produksjoner og bidrar samtidig til å styrke kvaliteten på scenekunsttilbudet innenfor DKS. Ca. 40 % av scenekunstproduksjonene som vises i DKS er representert i Scenekunstbrukets repertoarbank. Scenekunstbruket arrangerer også møteplasser for fylkesnettverket med faglig påfyll og diskusjoner som bidrar til kompetanseheving på feltet, og fungerer som rådgivere/sparringsparter for DKS-apparatet i arbeidet med scenekunst.
- Markedet for scenekunst er en viktig formidlingsarena som bidrar til å synliggjøre et mangfold av gode scenekunstproduksjoner rettet mot målgruppen barn og unge.
- Fylkessamarbeid om turneer og sambruk av produksjoner i DKS, hvor en scenekunstproduksjon gis mulighet til å turnere i flere fylker mens kostnadene til frakt og reise fordeles over flere fylkeskommuner.
- I forbindelse med turné av forestillingen Glemte i DKS høsten 2018 dekket Dansenett Norge kostnader knyttet til åpne forestillinger. På den måten fikk utøverne mulighet til å spille både skoleforestillinger og åpne forestillinger på samme turné. Det finnes en rekke lignende eksempler på slike samarbeid som bidrar til formidling av scenekunst for et større publikum.
- Flere teatre, blant annet Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš, gjennomfører dagtidsforestillinger på sine regulære turneer som vises i DKS.
- Co-produksjon/selvfinansiering mellom fylkeskommuner/kommuner, institusjonsteatre og/eller det frie feltet.

- Når de statlige nasjonale og regionale scenekunstinstitusjonene fungerer som ressurs for det frie feltet, for eksempel samarbeid om forestillinger, gjestespill, scenografi/utstyr/logistikk, ordninger eller tiltak som bidrar til å styrke kompetansen for det frie feltet.
- Nordland Figurteater samarbeider med utenlandske teatergrupper og gjør disse produksjonene tilgjengelig for DKS.
- Flere fylkes- og direktkommuner har samarbeid med lokale kulturhus om programmering og turnesløyfer som gir muligheter for større bredde og mangfold både kunstnerisk og økonomisk.
- SEANSE – senter for kunstproduksjon ved Høgskolen i Volda er en viktig instans for tilrettelegging og utvikling av blant annet scenekunst for og med barn og unge innenfor en utdanningskontekst.

For oversiktens skyld har vi i innspillene under valgt å koble sammen utfordring og tiltak. Følgende to spørsmål besvares altså i sammenheng:

- *Hvilke strukturelle utfordringer finnes i dag på scenekunstfeltet? Gi eksempler og*
 - *Hvilke tiltak må til for at disse utfordringene kan løses?*
-
- Utfordring: Enkelte fylker produserer mye for DKS, andre ingenting. Dette fører til skjev finansiering, der de fylkeskommunene som produserer selv har en kostnad de andre fylkeskommunene ikke har.
 - Tiltak: Øremerke en del av spillemidlene til produksjon, eventuelt sette av en pott med produksjonsmidler som fylkes- og direktkommunene kan søke om å bli tildelt.
 - Utfordring: Det er mange gode scenekunstproduksjoner innenfor DKS. Disse konkurrerer om svært få turneer.
 - Tiltak: Utvide tilbudet til elevene slik at flere produksjoner kan sendes på turne. Dette krever større overføringer av spillemidler til DKS.
 - Utfordring: Det blir også produsert mye bra scenekunst for et publikum i barnehagealder, men det er få turneringsmuligheter i barnehagene uten nasjonal finansiering. Barnehagebarn er en ideell målgruppe for kunst og kultur, men langt i fra alle barnehager får et slikt tilbud.
 - Tiltak: Innføre en nasjonal ordning med kunst og kultur til barnehagene, tilsvarende DKS.
 - Utfordring: Spillemidlene som tildeles fylkeskommunene til DKS har ikke økt i tråd med prisveksten. Dette fremtvinger nedskalering, enten i form av færre og sjeldnere tilbud, i form av at publikumsantallet «presses opp», eller at det prioriteres produksjoner som er rimelige å ha på turné. Avviklingen av Rikskonsertene har bidratt til å likestille de ulike kunstneriske uttrykkene, men det som nå ser ut som en økonomisk nedtrapping av hele skolesekkordningen med strammere tildelinger kombinert med prisvekst og høyere honorarer, kan bidra til å sette scenekunsten i en vanskelig posisjon og kan i verste fall bidra til mindre scenekunst i DKS. Scenekunst er dyrere å produsere, og i mange tilfeller

også dyrere på turné enn de fleste andre uttrykk. Scenekunstproduksjoner krever flere personer på turné og blir dermed dyrere i drift.

- Tiltak: Øremerke spillemidler til produksjon og formidling/turnering av scenekunst i DKS.
- Utfordring: Med store avstander og få elever er scenekunst økonomisk krevende å turnere i gravgrendte strøk.
- Tiltak: Økonomisk kompensasjon for geografiske utfordringer.
- Utfordring: Det er for lavt tilfang av samiske produksjoner som er tilpasset norskspråklige elever til at det kan bli en integrert del av DKS, slik målene tilsier.
- Tiltak: Målrettede insentiver som bidrar til økt produksjon/styrket kvalitet av samisk scenekunst tilpasset norskspråklige elever.
- Utfordring: Utenfor de store byene finnes få scener tilrettelagt for scenekunst. I takt med at scenekunstheltet i DKS profesjonaliseres ser vi flere forestillinger som krever komplekse tekniske og sceniske løsninger, som få skoler er rustet til å ta imot. Mange skoler mangler egnede lokaler for visning av scenekunst. Det er de senere årene blitt bygd en del kulturhus, men mange av disse er bedre tilrettelagt for andre uttrykk enn scenekunst. Å vise scenekunst i DKS på kulturhus medfører også som regel høye transportkostnader. I det lange løp kan dårlige spillearenaer føre til ensrettet form på produksjoner eller fall i kvalitet.
- Tiltak: Søkbare økonomiske ordninger til opprustning av grendehus, kulturhus og gymsaler slik at de er bedre rustet til å vise scenekunst.
- Utfordring: Flere steder i landet er det lav mobilitet av lokale/regionale produksjoner utenfor kommunene/fylkene der de er produsert.
- Tiltak: Støtteordninger for produsenter som har lang og kostbar reise til nasjonale arenaer for visning av scenekunst vil bidra til at flere kan være til stede og presentere sine forestillinger for hele fylkesnettverket. Det vil på sikt kunne stimulere de regionale, frie scenekunstmiljøene til økt produksjon, økt kompetanse, bidra til flere spilleoppdrag som igjen gir økt kunstnerinntekt.
- Utfordring: Nasjonale og regionale teatre bør tilby dagtidsforestillinger på sine faste turneer. Dette vil medvirke til å innfri viktige mål og prinsipper for DKS; det bidrar til sosial utjevning og øker mangfoldet innenfor DKS; det er med på å styrke den innholdsmessige kvaliteten, utvikle publikumsgruppen og elevene får møte et større spekter av aktører innenfor scenekunst. Mange institusjoner viser sine forestillinger i DKS, men noen velger bort DKS til fordel for regulære publikumsforestillinger på kveldstid da det er økonomisk og strukturelt utfordrende å vise forestillinger både på kveldstid og på dagtid.
- Tiltak: Økonomiske insentiver og/eller kulturpolitisk vilje til å prioritere DKS som demokratisk arena der alle barn sikres tilgang til det samme tilbudet.
- Utfordring: Flere steder i landet er det svært få produksjons- og øvingslokaler tilgjengelig for scenekunstnere.
- Tiltak: Residensordninger (AiR-ordninger) og utlån av egnede arenaer hvor det er mulig for frie grupper å få hjelp og støtte til å utvikle og jobbe fram et produkt.

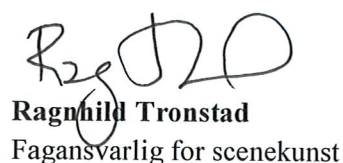
- Utfordring: Tilfanget til DKS av relevante forestillinger spisset mot målgruppen barn og unge oppleves å være betydelig færre fra institusjonsteatrene enn fra det frie feltet.
 - Tiltak: De statsstøttede teatrene kan gis et tydelig kulturpolitisk signal om at DKS er en relevant arena å produsere for. DKS-fagmiljøet må imidlertid ha full råderett over utvelgelsen av innmeldte forestillinger som skal vises i DKS. Ingen institusjoner har rett til å få spille i DKS, men de fleste burde ha en plikt til å produsere relevante forestillinger for målgruppene som omfattes av DKS.
- *Hvordan ønsker du at scenekunstheltet skal se ut om 5-10 år? Kort beskrivelse.*

Om 5-10 år håper vi at det produseres like mye god scenekunst som i dag, men at ordningene for å få distribuert kunsten rundt i landet og ut til folket er forsterket og at de derfor kan nå et enda større publikum enn i dag. Vi ønsker også at elever får enda hyppigere møter med scenekunst gjennom DKS og at dette er en selvsagt del av skolehverdagen. Forestillingene brukes som estetiske impulser i skolen og bygges med største selvfølgelighet videre på i undervisning i mange fag. Dette bidrar til sosial utjevning mellom elever, regioner, by og distrikt. Det medfører dannelse og økt kritisk refleksjon hos de unge, som er et mål i den nye kulturmeldingen. Som distribusjonskanal mellom de profesjonelle scenekunstmiljøene og den store målgruppen som skoleelever utgjør, har DKS tilstrekkelig økonomi til å sikre høy kvalitet i programinnhold og tilgjengelighet der elevene er. Det er solid fagkompetanse på scenekunst i de nye fylkene (inkl. fagutvalg, regionteater, festivaler, høyskoleutdanninger.) Det finnes virkemidler som bidrar til at lokale spillearenaer kan rustes opp til relevant nivå, og det frie scenekunstmiljøet har økonomiske ressurser til å utvikle og tilby scenekunst også i regionene. De nasjonale og regionale teatrene har et regulært dagtidstilbud til DKS, og er en god støttespiller som bidrar til vekst og styrking av det frie scenekunstheltet. Det produseres og tilbys scenekunst som avspeiler nasjonale minoriteter, eksempelvis samisk og kvensk, tilgjengelig over hele landet.

Med vennlig hilsen

Ståle Stenslie
Avdelingsdirektør FoU

Ragnhild Tronstad
Fagansvarlig for scenekunst